

Народна банка на Република Македонија

АНКЕТА ЗА КРЕДИТНАТА АКТИВНОСТ

јули, 2013 година

АНКЕТА ЗА КРЕДИТНАТА АКТИВНОСТ

јули, 2013 година

Имајќи го предвид значењето на кредитите за функционирањето на целокупната економија, располагањето со специфични квалитативни информации за условите за кредитирање значително го олеснува разбирањето на начинот на функционирање на пазарот на кредити. Од тие причини, во јули 2006 година, НБРМ започна со спроведување Анкета за кредитната активност на банките, којашто е осмислена на речиси ист начин како и Анкетата на Европската централна банка. Главната цел на Анкетата е да обезбеди информации за некампатните услови за кредитирање (коишто вообичаено не се расположливи). Воедно, Анкетата има за цел да даде процена на различните фактори што делуваат врз побарувачката на кредити.

Добиените информации од Анкетата би требало да овозможат посоодветно толкување на редовните статистички податоци за кредитната активност на банките. Имено, статистичките податоци го покажуваат износот на одобрените кредити, како и промените во текот на определен временски период, но не и факторите што делуваат врз таквите движења. Притоа, информациите од Анкетата коишто се однесуваат на очекуваните промени во стандардите за кредитирање и во побарувачката на кредити овозможуваат подобро разбирање на идните економски текови.

Структура на Анкетата

Анкетата е наменета за лицата во банките одговорни за градење на кредитната политика на банката. Анкетата содржи дваесет и четири прашања за минатите и за очекуваните движења на пазарот на кредити. Прашањата се поделени во две главни категории: кредити за претпријатијата и кредити за населението. Секоја категорија е анализирана од аспект на кредитните услови, побарувачката на кредити и очекувањата на банките.

Обработката на резултатите од анкетните прашања се заснова врз пресметување пондерирани проценти на одговорите на банките и на нето-процентот, т.е. разликата помеѓу одговорите коишто претставуваат спротивни трендови. Така на пример, кај кредитните услови се врши нетирање на пондерираните проценти на банките коишто одговориле со заострување и на оние коишто одговориле со олеснување на кредитните услови. Притоа, нето-заострување (позитивен нето-процент) укажува дека поголем дел од банките ги заостриле кредитните услови, додека нето-олеснување (негативен нето-процент) укажува дека поголемиот дел од банките ги олесниле кредитните услови. Соодветно, нето-побарувачката ја покажува разликата помеѓу пондерираниот процент на банките коишто пријавиле зголемување и на оние коишто пријавиле намалување на побарувачката на кредити. Оттука, позитивна нето-побарувачка има во случај кога поголемиот дел од банките укажале на зголемена побарувачка и обратно.

Одговорите се пондерирани во согласност со учеството на банките на одделните пазарни сегменти во определен квартал (кредитирање на претпријатијата и кредитирање на населението), согласно со расположливите податоци во текот на обработката на одговорите. Притоа, зборовите коишто опишуваат количини, како што се: мнозинство, половина, значителен дел, процент од банките и сл., се однесуваат на пондерираните проценти, а не на бројот на банките.

Во оваа анкета вклучивме и две дополнителни прашања коишто се однесуваат на нестандартните мерки што НБРМ ги презеде во изминатиот период. Така, првото прашање се однесува на влијанијата од преземените неконвенционални мерки (како на пример промените во оперативната рамка во 2012 или промените во задолжителната резерва од почетокот на 2013 година) врз досегашната кредитна активност насочена кон населението и претпријатијата. Второто прашање се однесува на очекуваните влијанија на нестандартните мерки врз кредитната активност во наредниот период.

Резултати од Анкетата за кредитната активност на банките за второто тримесечје
на
2013 година

Овој извештај е резултат на Анкетата за кредитната активност што ја спроведе Народната банка на Република Македонија во јули 2013 година¹.

Резултатите од Анкетата за кредитната активност на банките за второто тримесечје на 2013 година, на нето-основа, покажуваат натамошно нето-заострување на кредитните услови кај корпоративниот сегмент и нето-олеснување кај сегментот „население“. Во однос на интензитетот, кај корпоративниот сектор не се забележани позначителни промени во однос на претходната анкета, додека кај населението е забележан поголем интензитет на олеснување на условите за одобрување станбени и потрошувачки кредити, при што кај вторите олеснувањето е значително посилно. Од аспект на факторите, забележано е намалено согледување на ризиците од страна на банките, при што значително е намален бројот на банки коишто укажуваат дека факторите од групата за согледување на ризиците придонесуваат кон нето-заострување на кредитните услови на двата сегмента. Останатите фактори во основа се оценети како фактори со слабо влијание врз кредитните услови и се речиси непроменети во однос на претходниот квартал, со исклучок на конкуренцијата од други банки којашто и понатаму придонесува за нето-олеснување.

Од аспект на влијанието на монетарната политика врз кредитните одлуки на банките во вториот квартал на 2013 година, најголемиот дел од банките укажуваат на незначително влијание на монетарната политика врз кредитните

¹ Со Анкетата се опфатени 14 банки, при што одговори доставија 12 банки.

одлуки на банките за одобрување корпоративни кредити и кредити на населението. Во однос на претходната анкета, зголемен е бројот на банките коишто укажаа на делумно влијание на монетарната политика врз каматната политика при одобрување кредити на претпријатијата и населението.

Од аспект на побарувачката на кредити, кај корпоративниот сектор и понатаму има зголемување на побарувачката на кредити на нето-основа, но со поголем интензитет во однос на претходниот квартал. Кај населението, одговорите на нето-основа укажуваат на зголемување на побарувачката на кредити на квартална основа, за разлика од падот во претходниот период.

Во поглед на очекувањата за промена на кредитните услови во наредните три месеци, банките повторно укажуваат на нето-заострување на кредитните услови на корпоративниот сегмент, но со помал интензитет во споредба со претходната анкета. Кај населението, се очекува натамошно нето-олеснување на условите во следниот квартал, но значително послабо во однос на претходните очекувања. **Од аспект на побарувачката на кредити,** банките очекуваат натамошно зголемување на нето-побарувачката на кредити од страна на претпријатијата и населението во третото тримесечје на 2013 година.

Од аспект на **дополнителните прашања,** најголем дел од банките укажуваат дека досегашните преземени нестандартни мерки на НБРМ немале поголемо влијание врз кредитната активност насочена кон претпријатијата и населението. Од друга страна, пак, во наредниот период се очекува дека новите мерки на НБРМ ќе имаат поголем придонес кон зголемувањето на кредитната активност, на што укажува поголемиот број на банките коишто се изјасниле за тоа.

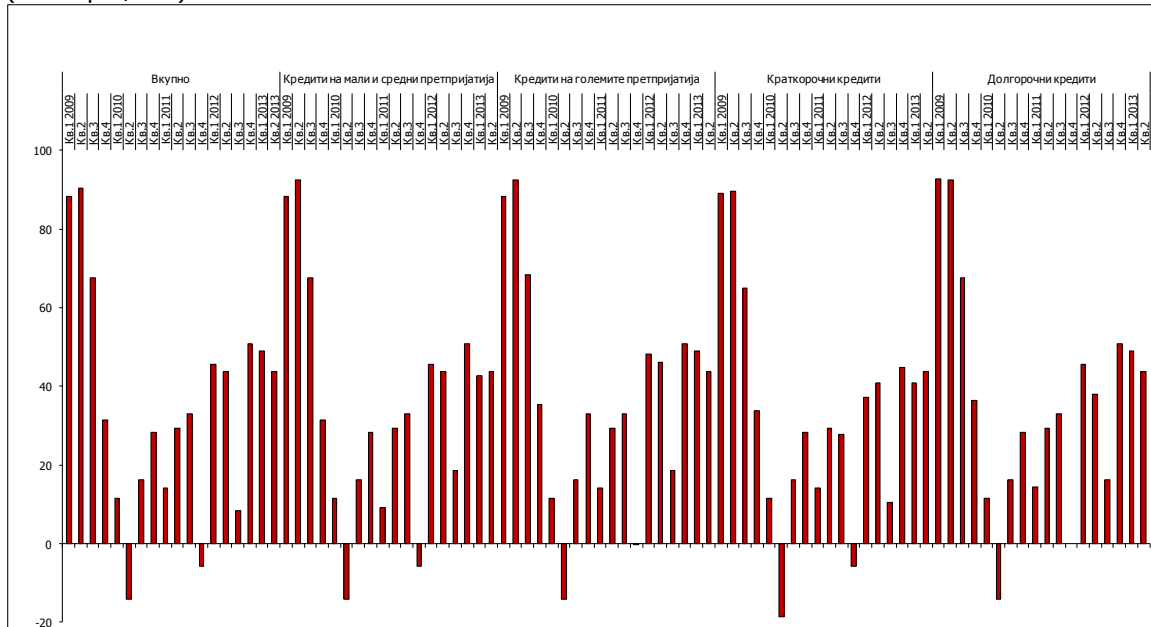
Кредити на претпријатијата

Услови за кредитирање

Согледувањата на банките за кредитните услови на претпријатијата во вториот квартал на 2013 година, во основа, се непроменети во однос на претходниот квартал. Имено, како и во претходната анкета, во однос на корпоративниот сегмент банките укажаа на нето-заострување на кредитните услови (на нето-основа 43,7% наспроти 49,1% во претходниот квартал). Според резултатите, над половина од банките укажуваат на непроменети кредитни услови, додека околу 43% од банките укажуваат на делумно заострени кредитни услови, што е речиси иста распределба на одговорите како и во претходната анкета. Исклучок се само краткорочните кредити каде што е забележан поголем број банки коишто укажуваат на делумно заострени кредитни услови (од 38,3% на 45,7% на квартална основа). Ваквите движења се во согласност со очекувањата на банките од претходната анкета за движењата на кредитните услови во вториот квартал.

Графикон 1

Услови за кредитирање при одобрување заеми или кредитни линии на претпријатијата (нето-процент*)

* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително се заострени“ и „делумно се заострени“, и збирот на процентите „делумно се олеснети“ и „значително се олеснети“.

Во поглед на конкретните кредитни услови, најголем дел од банките ги оценуваат како непроменети. Сепак, се забележува олеснување на нето-основа кај каматната стапка, за разлика од нето-заострувањето во претходната анкета. Имено, во овој период, околу 48% од банките укажуваат на намалување на каматната стапка, наспроти една третина од банките коишто во претходната анкета укажаа на нејзино зголемување. Останатите банки, пак, се изјасниле дека каматната стапка главно е непроменета. Од аспект на другите кредитни услови, најголем дел од банките укажуваат дека се непроменети. Во однос на претходниот квартал, позначителна промена е забележана кај достасувањето на заемите, каде што е забележано заострување на нето-основа, како резултат на поголемиот број банки коишто се изјасниле за заострување на овој кредитен услов.

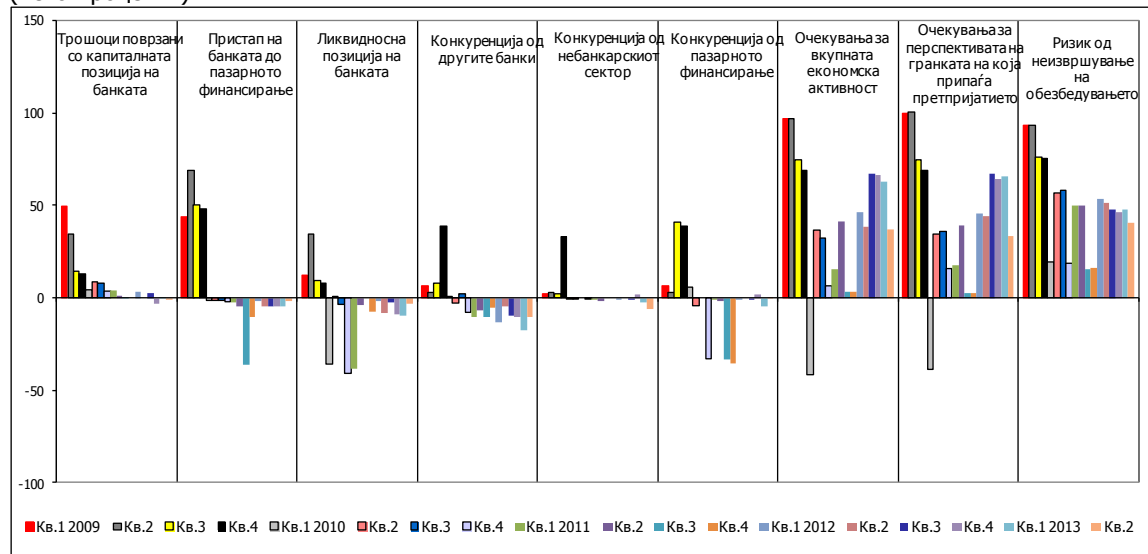
Во однос на факторите коишто влијаат врз условите за одобрување корпоративни кредити, како и во претходниот квартал, факторите од групата за согледување на ризиците сè уште се основната причина за конзервативната кредитна политика и нето-заострувањето на кредитните услови. Сепак, забележано е намалување на нивното влијание врз заострувањето на кредитните услови. Имено, во однос на претходната анкета, двојно помал е бројот на банките коишто укажуваат дека очекувањата за вкупната економска активност и за перспективата на гранката на којашто ѝ припаѓа претпријатието придонесуваат за заострување на кредитните услови, што укажува на тоа дека согледувањето на банките за постоечкиот ризик е пооптимистичко од претходно. Само кај факторот ризик од неизвршување на обезбедувањето не е

забележана позначителна промена во однос на претходната анкета. Имено, и понатаму над една третина од банките укажуваат дека придонесува за заострување на кредитните услови. Сепак, во споредба со претходната анкета, и кај овој фактор е забележано мало намалување на банките коишто се изјасниле на тој начин. Кај останатите фактори, поврзани со капиталната и ликвидносната позиција на банката и притисокот од конкуренција, не се забележува голема разлика во одговорите на банките во споредба со минатата анкета. Мнозинството банки оценуваат дека овие фактори и натаму не предизвикуваат промена на условите на кредитирање. Притоа, околу 13% од банките и понатаму ја истакнуваат конкуренцијата од другите банки како фактор со стимулативно дејство.

Од аспект на влијанието на монетарната политика врз кредитните одлуки на банките во вториот квартал на 2013 година, најголем дел од банките укажуваат на незначително влијание на монетарната политика врз кредитните одлуки (околу 95%). Сепак, забележан е зголемен број банки во однос на претходната анкета (од 2,5% на 15%), што укажува на тоа дека монетарната политика делумно влијае врз каматната политика на банките при одобрувањето кредити, и тоа кај сите кредити со исклучок на кредитите на малите и средните претпријатија, каде што нема позначителна промена.

Графикон 2

Фактори што предизвикуваат промена на условите за кредитирање на корпоративниот сектор
(нето-процент*)

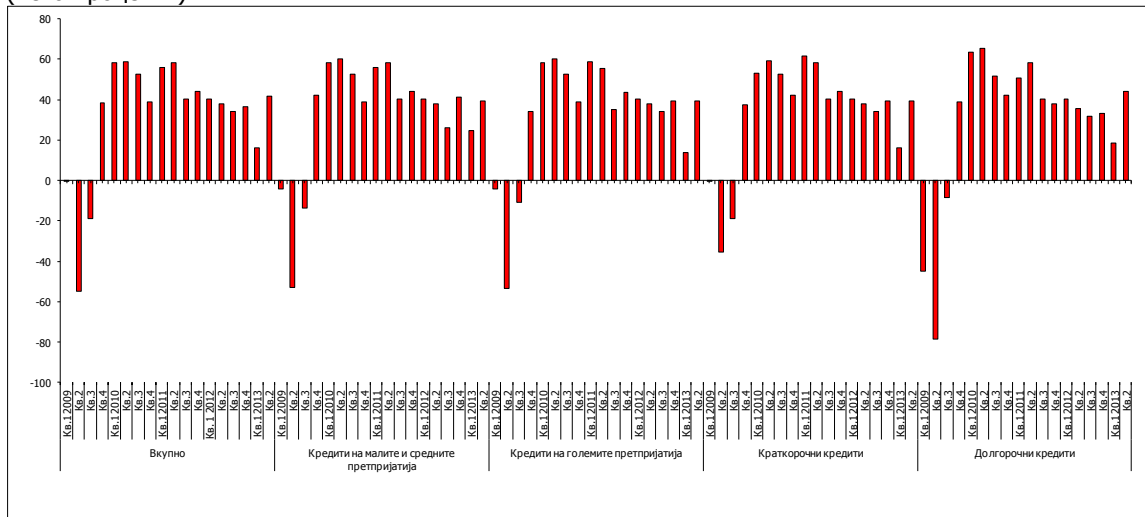
* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „--“ (значително придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и „-“ (делумно придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и збирот на „+“ (делумно придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање) и „++“ (значително придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање).

Побарувачка на кредити

Во однос на побарувачката, и понатаму банките упатуваат на зголемување на нето-основа, но со поголем интензитет во однос на претходниот квартал. Имено, во овој период ниту една банка не укажала на намалена побарувачка на корпоративни кредити, за разлика од претходниот квартал кога околу 22% од банките укажаа на тоа. На сметка на ова согледување на банките, се зголеми бројот на банките што укажуваат на непроменета побарувачка на кредити. Од друга страна, како и во претходната анкета, околу 40% од банките укажуваат на зголемена побарувачка на корпоративни кредити. Движењето на побарувачката во овој период е во согласност со очекувањата на банките дадени во претходната анкета, но со помал интензитет од предвидениот.

Графикон 3

Промена на побарувачката на кредити од страна на претпријатијата (нето-процент*)

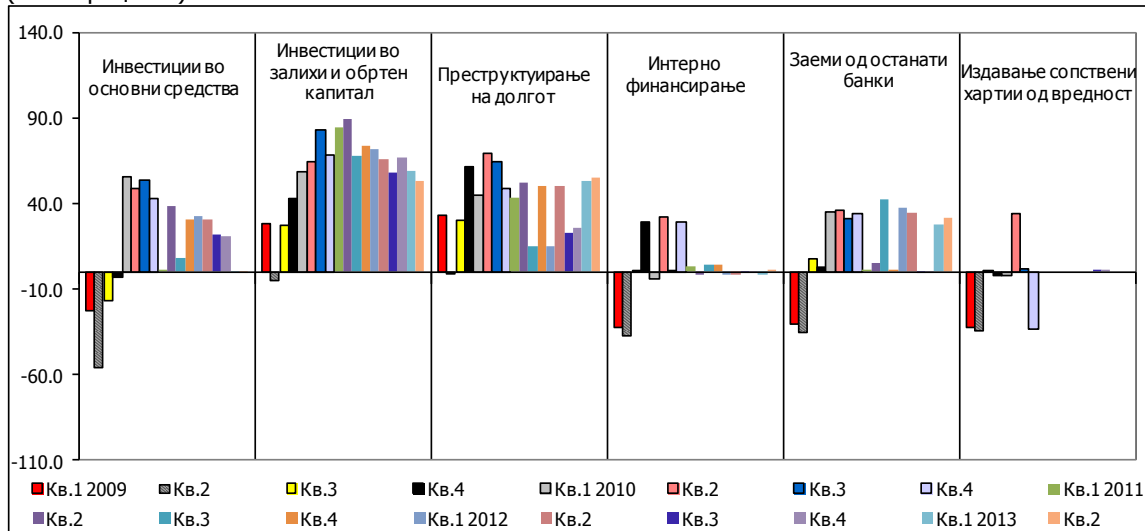
* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително е зголемена“ и „делумно е зголемена“ и збирот на процентите „делумно е намалена“ и „значително е намалена“.

Согласно со резултатите од оваа анкета, не се забележани поголеми поместувања во согледувањата на банките во поглед на факторите коишто ја условуваат побарувачката на корпоративни кредити. Имено, факторите од групата потреби за финансирање, главно, придонесуваат за зголемување на побарувачката, додека факторите од групата употреба на алтернативно финансирање придонесуваат за непроменетост на побарувачката. Така, и понатаму над половина од банките укажуваат дека факторите од првата група, инвестиции во залихи и обртен капитал, како и реструктурирање на долгот придонесуваат за зголемување на побарувачката на кредити. Од друга страна, како и во претходната анкета, најголемиот дел од банките укажаа дека факторот инвестиции во основни средства има неутрално дејство, за разлика од последните две години, кога беше оценет како фактор со стимулативно дејство. Една третина од банките повторно

укажуваат дека факторот заеми од други банки (од групата алтернативно финансирање) придонесува за зголемување на побарувачката.

Графикон 4

Фактори што предизвикуваат промена на побарувачката на кредити на корпоративниот сектор
(нето-процент*)

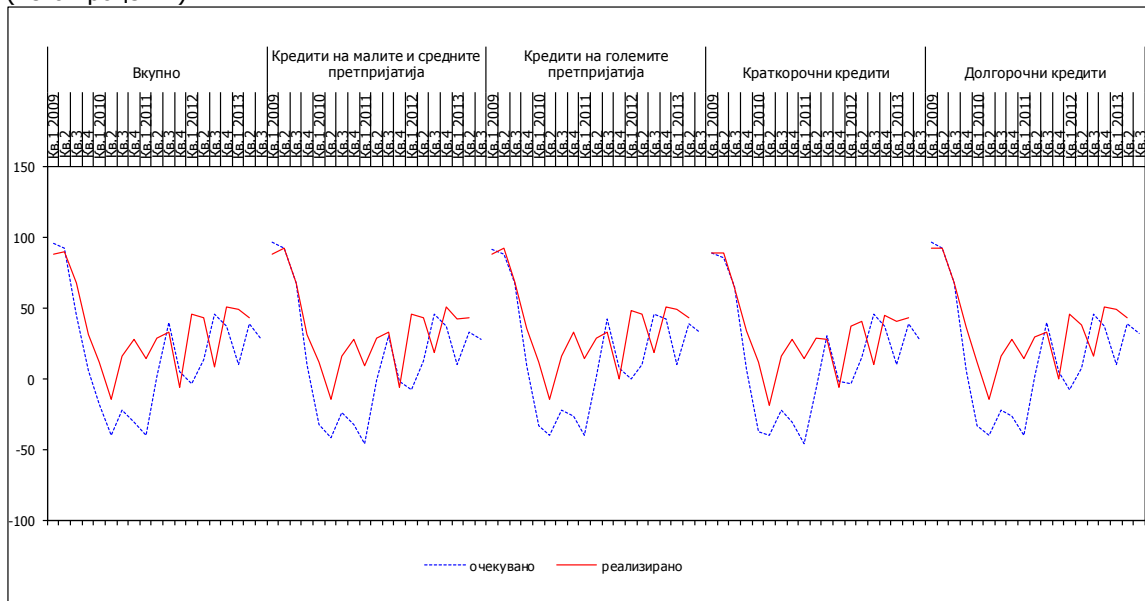
* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „+“ (значително придонесува за повисока побарувачка) и „+“ (делумно придонесува за повисока побарувачка) и збирот на „-“ (делумно придонесува за намалување на побарувачката) и „-“ (значително придонесува за намалување на побарувачката).

Очекувања

Во однос на очекувањата на банките за движењето на кредитните услови во третиот квартал на 2013 година, на нето-основа, банките укажуваат на помало заострување на кредитните услови во споредба со претходната анкета (28,3%, наспроти 39,1%). Ова се должи на зголемениот број банки коишто се изјасниле за олеснување на условите за одобрување корпоративни кредити во наредниот период.

Графикон 5

Очекувања на банките за промена на условите на кредитирање на корпоративниот сектор
(нето-процент*)

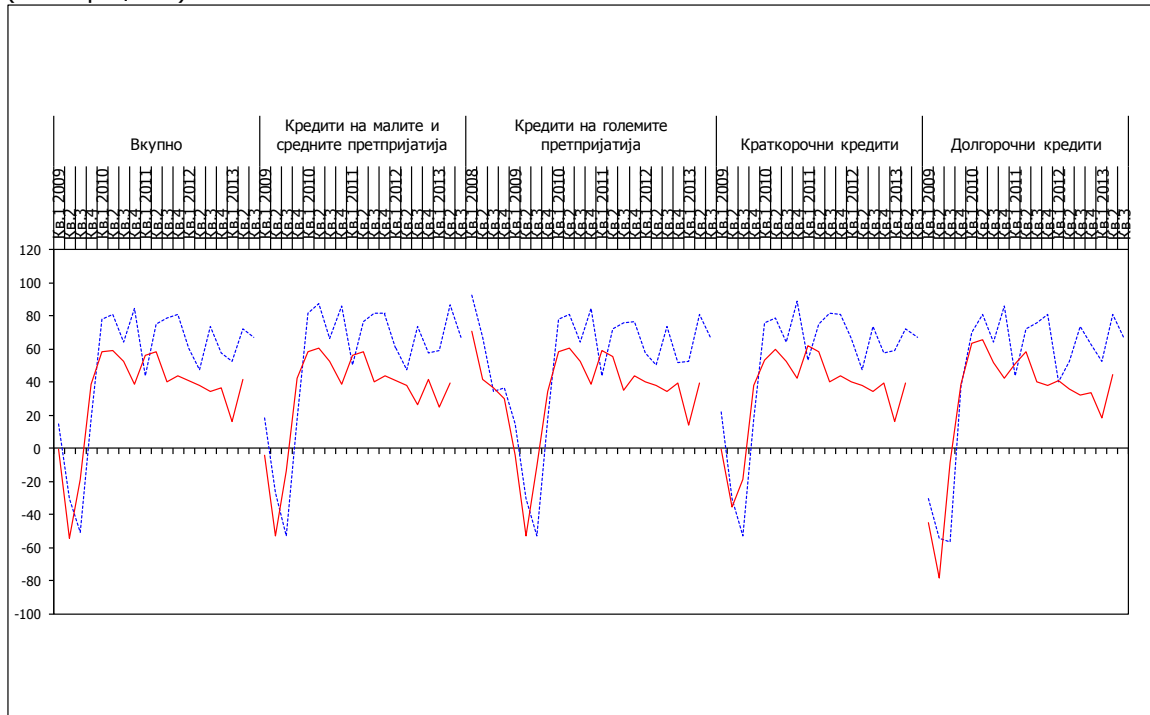

* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително ќе се заострат“ и „делумно ќе се заострат“ и збирот на процентите „делумно ќе се олеснат“ и „значително ќе се олеснат“.

Во однос на очекувањата на банките за движењето на побарувачката на кредити во третиот квартал на 2013 година, на нето-основа банките укажуваат на помало зголемување на побарувачката на кредити во споредба со претходната анкета (66,7%, наспроти 72,3%). Ова се должи на помалиот број банки коишто се изјасниле за зголемување на побарувачката во наредниот период, во споредба со претходната анкета.

Графикон 6

Очекувања на банките за промена на побарувачката на кредити од страна на корпоративниот сектор
(нето-процент*)

* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително ќе се зголеми“ и „делумно ќе се зголеми“ и збирот на процентите „делумно ќе се намали“ и „значително ќе се намали“.

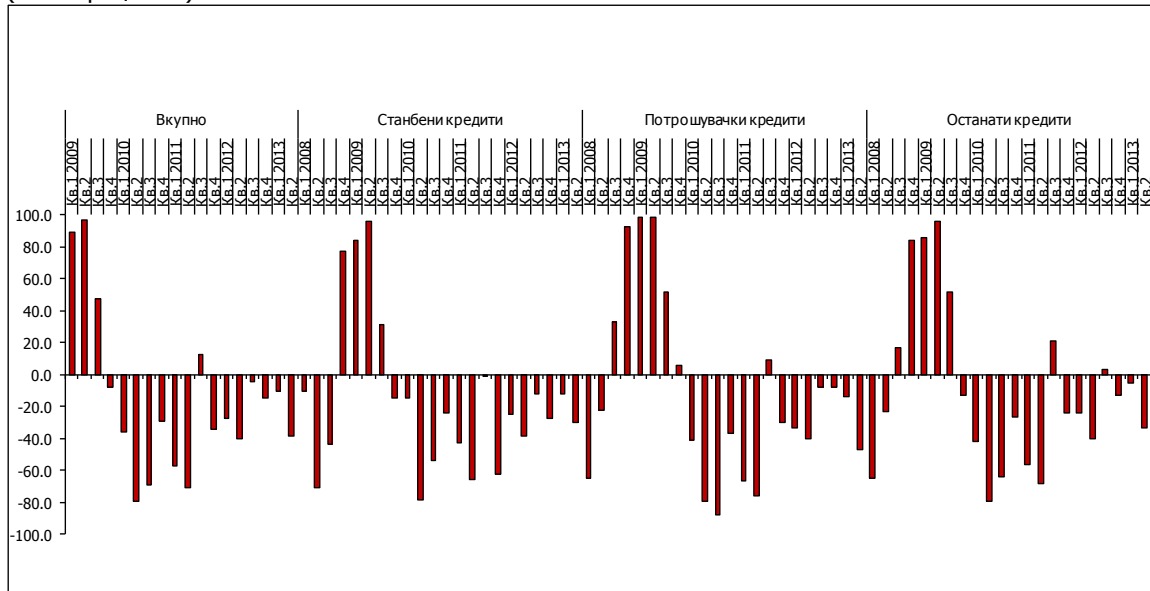
Кредити на населението

Услови за кредитирање

Во вториот квартал на 2013 година, најголем дел од банките укажуваат на главно непроменети услови за кредитирање на населението, но со помал интензитет во споредба со претходниот период. Имено, во овој период е забележано поголемо нето-олеснување на кредитните услови, како резултат на поголемиот број банки коишто укажале на олеснување на кредитните услови. Сепак, позначителна промена е забележана кај потрошувачките кредити, каде што 48% од банките укажале на тоа дека условите за одобрување на овој тип кредити се делумно олеснети (наспроти 15% во претходната анкета). Зголемување е забележано и кај станбените кредити, каде што една третина од банките укажаа на олеснување на своите кредитни услови, наспроти 13% во претходниот период. Ваквите движења се во согласност со очекувањата на банките од претходната анкета, но со помал интензитет од предвиденото.

Графикон 7

Услови за кредитирање при одобрувањето кредити на населението
(нето-процент*)

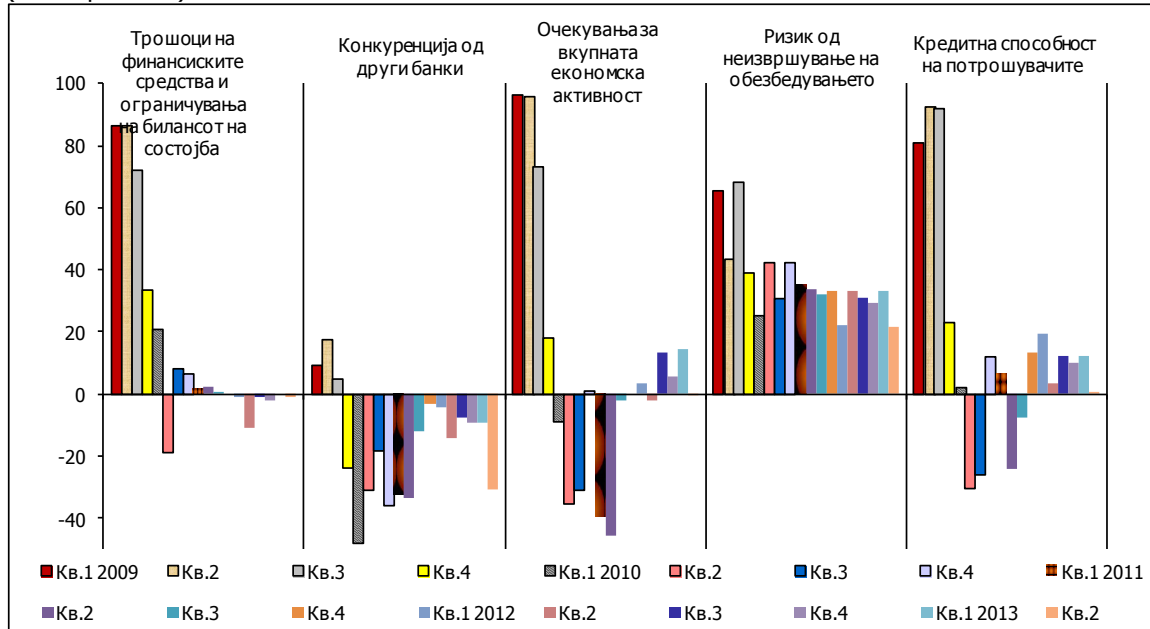
* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително се заострени“ и „делумно се заострени“, и збирот на процентите „делумно се олеснети“ и „значително се олеснети“.

Од аспект на поединечните услови за одобрување станбени кредити, најголем дел од банките оцениле дека кредитните услови се непроменети во овој период. Сепак, забележано е поголемо нето-олеснување кај каматната стапка, во однос на претходната анкета, како резултат на поголемиот број банки коишто укажале на намалување на цената на станбените кредити (31% наспроти 10% во претходната анкета). Поголемо нето-олеснување е забележано и кај провизиите, каде што во споредба со претходниот период, бројот на банките коишто укажуваат дека е забележано олеснување кај овој кредитен услов е двојно поголем.

Во однос на факторите коишто делуваат врз условите за одобрување станбени кредити, најголем дел од банките и во оваа анкета укажуваат дека тие главно придонесуваат за непроменетост на кредитните услови. Сепак, во оваа анкета банките укажуваат на помало ограничувачко влијание на факторите коишто се однесуваат на согледувањата на ризиците, односно намален е бројот на банките коишто укажуваат дека овие фактори придонесуваат за заострување на кредитните услови. Така, околу 23% од банките укажуваат дека ризикот од неизвршување на обезбедувањето придонесува за заострување на кредитните услови, наспроти 33% во претходната анкета. Исто така, за разлика од претходната анкета кога околу 15% од банките укажаа дека очекувањата за вкупната економска активност, како и кредитната способност на потрошувачите предизвикуваат заострување на кредитните услови, со оваа анкета само околу 1% од банките се изјасниле на овој начин. Од аспект на останатите фактори, една третина од банките ја оцениле конкуренцијата од други банки како фактор што придонесува за олеснување на кредитните услови, наспроти 9% во претходната анкета.

Графикон 8

Фактори што предизвикуваат промена на условите за одобрување на станбените кредити
(нето-процент*)

* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „--“ (значително придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и „-“ (делумно придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и збирот на „+“ (делумно придонесуваат за олеснување на условите) и „++“ (значително придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање).

Во поглед на конкретните услови за одобрување потрошувачки кредити, во оваа анкета и покрај тоа што кредитните услови се главно непроменети, сепак е забележан поголем интензитет на нивно олеснување во споредба со претходниот период. Имено, на нето-основа е забележано значително олеснување на каматната стапка, како резултат на поголемиот број банки коишто укажале дека цената на потрошувачките кредити во овој период е намалена (околу 49% наспроти 17% во претходната анкета). Исто така, поголемо нето-олеснување е забележано и кај достасувањето на заемите и некаматните приходи, каде што над една третина од банките укажуваат дека овие услови се олеснети, наспроти 6% од банките во претходната анкета.

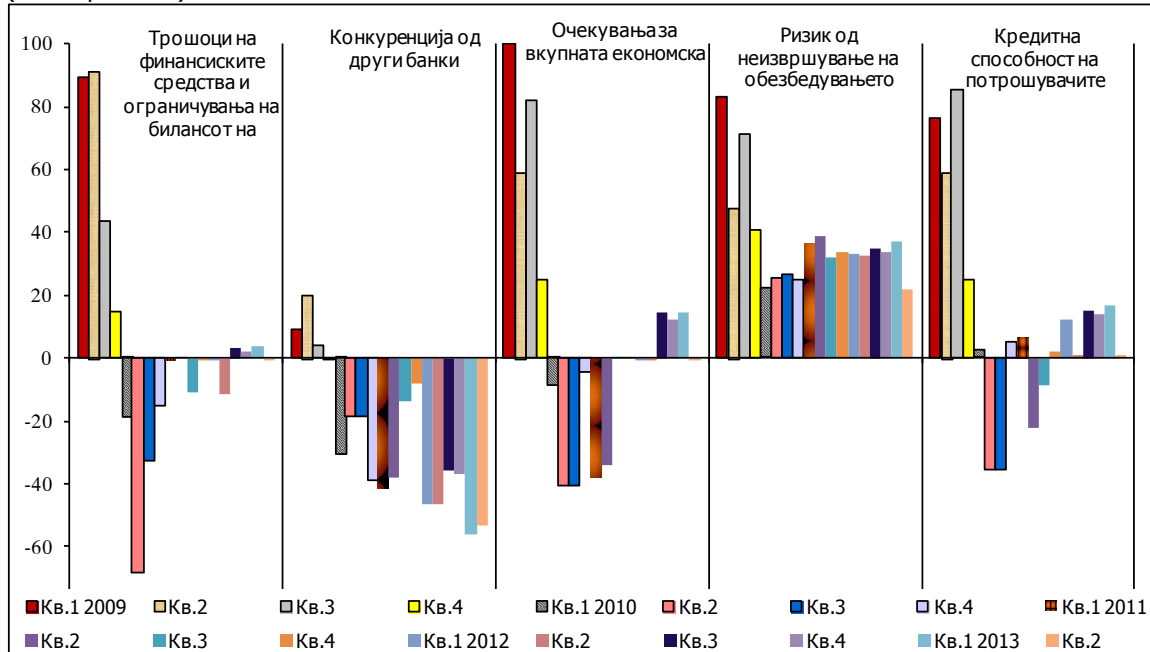
Што се однесува до факторите коишто делуваат врз условите за одобрување потрошувачки кредити, резултатите укажуваат дека факторите главно придонесуваат кон непроменетост на кредитните услови. Сепак, како кај станбените, така и кај потрошувачките кредити, забележано е намалување на согледувањето на ризиците од страна на банките. Така, само околу 2% од банките укажуваат дека очекувањата за вкупната економска активност, како и кредитната способност на потрошувачите придонесуваат за заострување на кредитните услови, наспроти околу 15% во претходната анкета. Исто така, околу 23% од банките укажале дека ризикот од неизвршување на обезбедувањето придонесува за кредитните услови, наспроти 37% во претходната анкета. Од друга страна, за конкуренцијата од другите банки,

и во оваа анкета, се оценува дека е фактор што придонесува кон олеснување на условите за кредитирање (околу 54% од банките).

Графикон 9

Фактори што предизвикуваат промена на условите за одобрување потрошувачки кредити

(нето-процент*)

* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „--“ (значително придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и „-“ (делумно придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и збирот на „+“ (делумно придонесуваат за олеснување на условите) и „++“ (значително придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање).

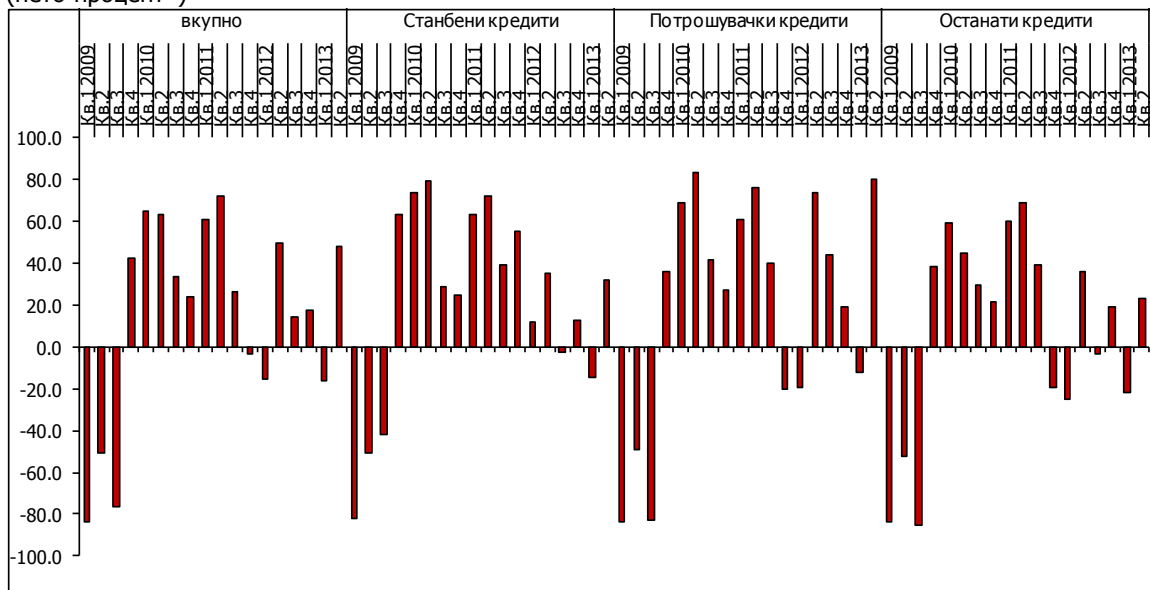
Од аспект на влијанието на монетарната политика врз каматните одлуки на банките во второто тримесечје на 2013 година, најголем дел од банките укажуваат дека монетарната политика незначително влијаела (68,4%). Сепак, во споредба со претходната анкета, забележан е поголем број банки коишто укажуваат дека монетарната политика има делумно влијание врз нивната каматна политика во овој период. Банките истакнуваат дека монетарната политика има делумно влијание пред сè врз каматната политика при одобрување потрошувачки кредити, додека врз станбените кредити има најслабо влијание (во однос на претходната анкета, зголемен е бројот на банките коишто укажале дека монетарната политика не влијае кај овој тип кредити).

Побарувачка на кредити

Во однос на побарувачката, банките упатуваат на зголемување на нето-основа, наспроти нето-намалувањето во претходниот квартал. Имено, во споредба со претходниот период, забележано е значително зголемување на банките коишто упатуваат кон пораст на побарувачката (од 9% на 48% од банките), при што за разлика од претходно не беше забележана ниту една банка којашто укажа на намалена побарувачка (во претходната анкета, 25% од банките се изјаснија на овој начин). Останатите банки укажуваат на непроменета побарувачка на кредити во овој период. Од аспект на структурата на кредитите, околу една третина од банките укажуваат на зголемување на побарувачката на станбените кредити, наспроти 11% во претходната анкета. Кај потрошувачките кредити, по една година, забележано е дека најголемиот број од банките укажуваат на зголемена побарувачка (80% од банките, наспроти 13% во претходниот квартал). Овие движења се во согласност со очекувањата на банките, но со помал интензитет од предвидениот.

Графикон 10

Промена на побарувачката на кредити од страна на населението
(нето-процент*)

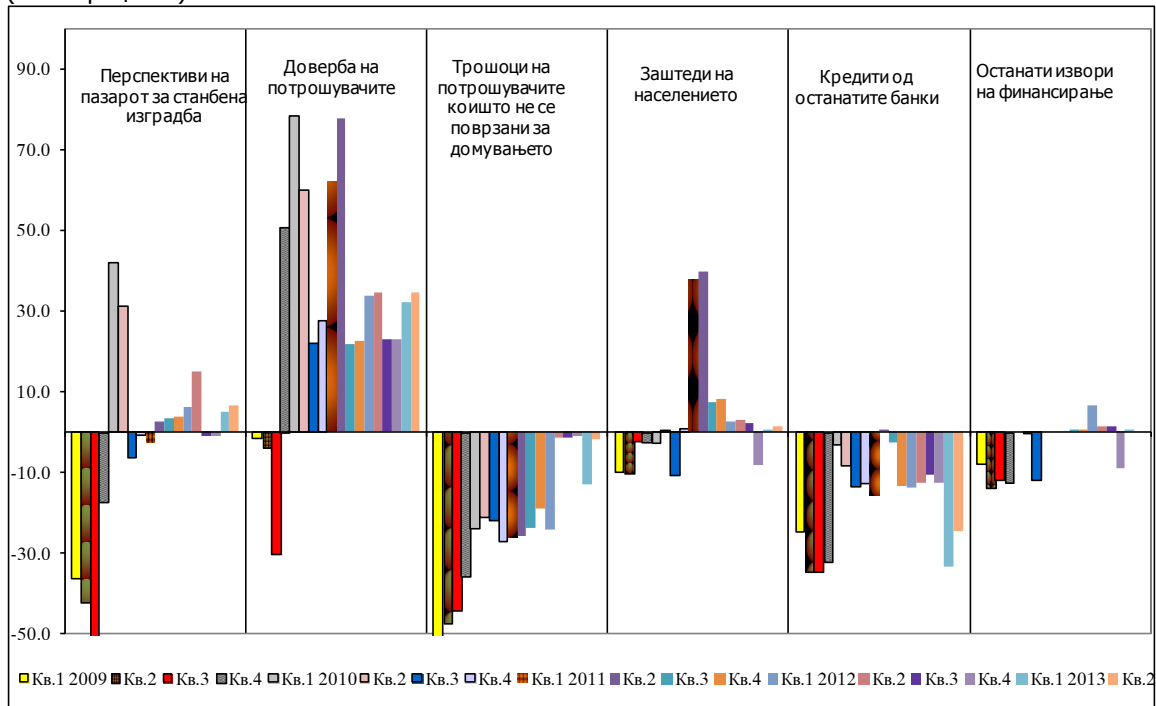

* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително е зголемена“ и „делумно е зголемена“ и збирот на процентите „делумно е намалена“ и „значително е намалена“.

Најголем дел од банките повторно укажаа на неутрално дејство на факторите коишто влијаат врз побарувачката на станбени кредити. Сепак, околу една третина од банките и понатаму го согледуваат факторот доверба на потрошувачите како фактор со стимулативно дејство, додека кредитите од останати банки и понатаму се фактор којшто, според банките, има спротивно влијание.

Графикон 11

Фактори што предизвикуваат промена на побарувачката на станбени кредити (нето-процент*)

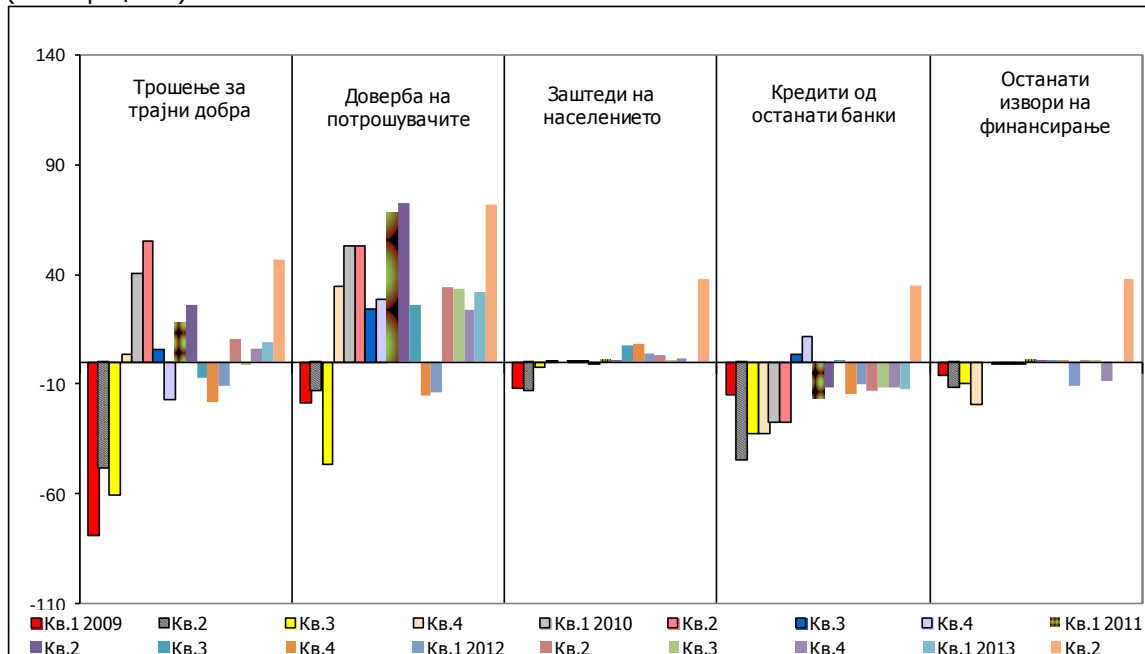

* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „++“ (значително придонесува за повисока побарувачка) и „+“ (делумно придонесува за повисока побарувачка) и збирот на „-“ (делумно придонесува за намалување на побарувачката) и „--“ (значително придонесува за намалување на побарувачката).

Од аспект на факторите коишто влијаат врз побарувачката на потрошувачки кредити, банките се поделени. Имено, од аспект на факторите од групата за финансирање, најголем дел од банките укажале дека тие придонесуваат за зголемување на потрошувачките кредити, додека факторите од групата за алтернативно финансирање имаат неутрално дејство. Така, при анализата на факторите од групата за потреби за финансирање, по речиси три години, утврдено е дека најголемиот број од банките укажуваат на тоа дека трошењето за трајни добра и довербата на потрошувачките придонесуваат за зголемување на побарувачката на кредити (49,7% и 72% од банките, наспроти 9% и 32% во претходната анкета). Во претходните анкети, овие фактори главно имале неутрално дејство или, пак, делумно придонесле за намалување на побарувачката на кредити. Од друга страна, пак, факторите од групата за алтернативно финансирање главно придонесуваат кон непроменета побарувачка на кредити. Сепак, во оваа анкета е забележано значително зголемување на нивното влијание врз растот на побарувачката на потрошувачки кредити (над една третина од банките се изјасниле на овој начин, наспроти речиси ниту една банка во претходната анкета). Ваквите движења придонесоа кон нето-зголемување кај сите фактори коишто влијаат врз побарувачката на потрошувачки кредити.

Графикон 12

Фактори што предизвикуваат промена на побарувачката на потрошувачки кредити (нето-процент*)

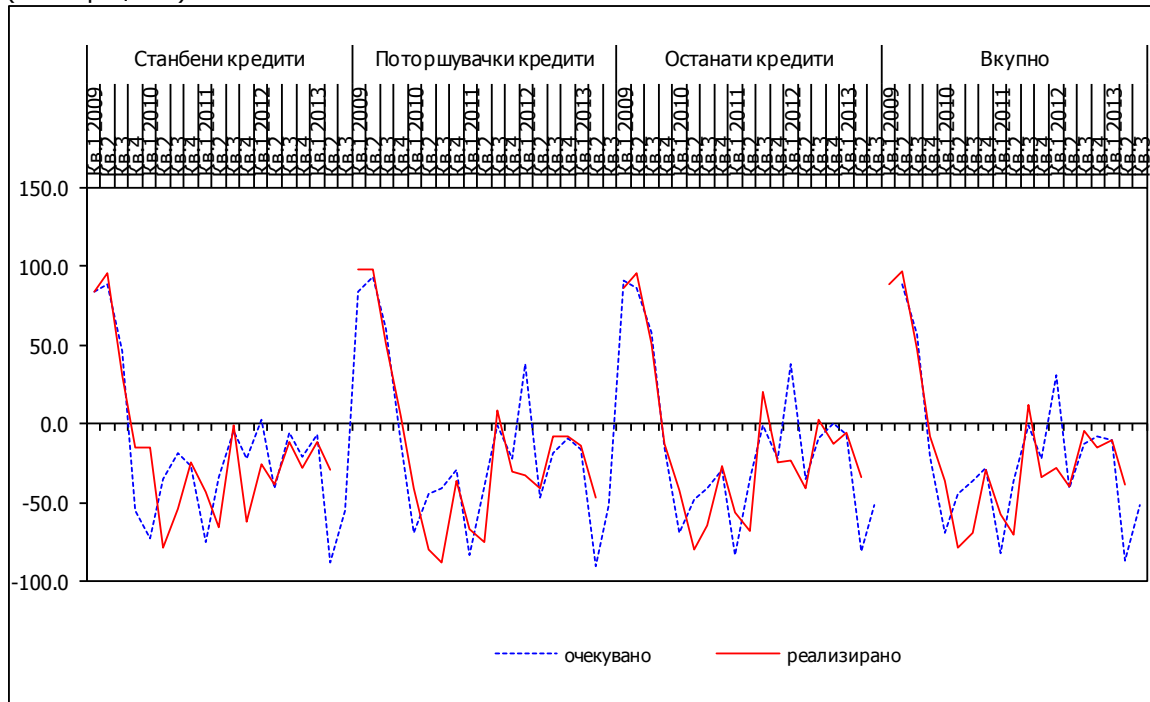
* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „++“ (значително придонесува за повисока побарувачка) и „+“ (делумно придонесува за повисока побарувачка) и збирот на „-“ (делумно придонесува за намалување на побарувачката) и „--“ (значително придонесува за намалување на побарувачката).

Очекувања

Во поглед на очекувањата, се забележува помал оптимизам кај банките за движењата на кредитните услови и побарувачката на станбени и потрошувачки кредити во третото тримесечје на 2013 година. Така, забележан е помал број на банки коишто очекуваат делумно олеснување на кредитните услови, поточно околу 50% од банките, за разлика од претходната анкета кога околу 90% од банките се изјаснија на овој начин. На сметка на оваа промена, забележан е зголемен број на банките коишто укажуваат на непроменети кредитни услови во наредниот период. Ваквата промена на очекувањата на банките за третиот квартал придонесе кон намалување на нето-олеснувањето на кредитните услови кај сите видови кредити наменети за населението.

Графикон 13

Очекувања на банките за промена на условите за кредитирање на населението
(нето-процент*)

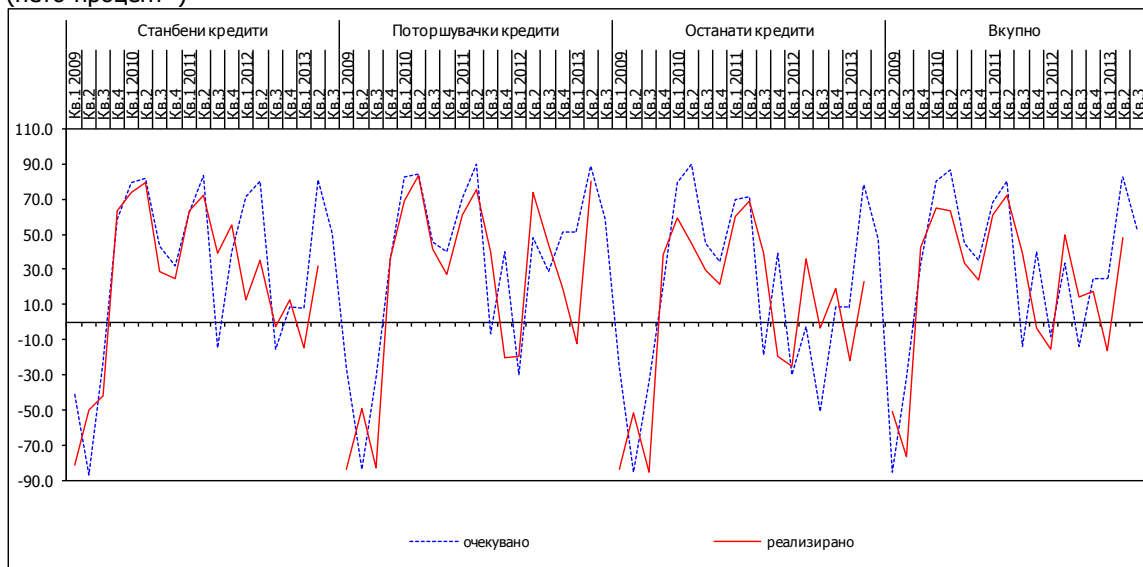

* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително ќе се заострат“ и „делумно ќе се заострат“ и збирот на процентите „делумно ќе се олеснат“ и „значително ќе се олеснат“.

Значително е намален бројот на банките коишто очекуваат поголема побарувачка на кредити. Така, околу половина од банките очекуваат делумно зголемување на побарувачката на сите типови кредити, за разлика од претходната анкета кога околу 80% од банките се изјаснија на овој начин. Притоа, зголемен е бројот на банките коишто укажуваат дека не очекуваат промена во побарувачката на кредити од страна на населението (околу 47% од банките). Ваквата различна распределба на одговорите придонесе кон намалување на нето-побарувачката кај сите видови кредити на населението во третото тримесечје на 2013 година.

Графикон 14

Очекувања на банките за промена на побарувачката на кредити од страна на населението
(нето-процент*)

* Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително ќе се зголеми“ и „делумно ќе се зголеми“ и збирот на процентите „делумно ќе се намали“ и „значително ќе се намали“

Дополнителни прашања на Анкетата за кредитната активност

Во оваа анкета се вклучени и две дополнителни прашања коишто се однесуваат на влијанието на преземените неконвенционални мерки на НБРМ врз досегашната, како и идната кредитна активност на банките. Имено, **првото прашање се однесува на оценката на банките на влијанијата од досегашните преземени нестандартни мерки на НБРМ (на пр.: промените во оперативната рамка во 2012 година, промените во задолжителната резерва од почетокот на 2013 година)² врз нивната кредитна активност.** Речиси сите банки одговориле дека овие мерки немале поголемо влијание ниту кај кредитите одобрени на претпријатијата, ниту пак, на населението. Сепак, околу 10% од банките укажуваат дека овие мерки придонесле за делумно зголемување на кредитната активност кон двата сектора.

Второто прашање, пак, се однесува на очекувањата за влијанијата од досегашните преземени нестандартни мерки на НБРМ и од новите мерки на НБРМ³ (донесени во јули 2013 година) врз кредитната активност на банките во наредниот период. Околу 67% од банките не очекуваат промена кај кредитната активност во корпоративниот сектор, додека останатите банки очекуваат делумно зголемување. Кај населението, пак, околу

² На 29.11.2012 година, Советот на НБРМ донесе нова Одлука за задолжителна резерва со којашто се овозможува намалување на основата на задолжителна резерва на банките за износот на новоодобрените кредити на нето-извозниците и претпријатијата за финансирање проекти за домашно производство на електрична енергија за сопствена и/или комерцијална намена, како и за вложувања во должнички хартии од вредност во домашна валута издадени од споменатите нефинансиски друштва. Одлуката предвидува и целосно ослободување од издвојување задолжителна резерва за обврските на банките за издадени должнички хартии од вредност во домашна валута и оригинален рок на достасување од најмалку две години. Одлуката стапи во сила на 1.1.2013 година и ќе се применува заклучно со 2014 година, кога зависно од постигнатите резултати, ќе се преиспита потребата од натамошна примена.

³ На 4.7.2013 година беше извршено зголемување на стапката на задолжителна резерва за обврски во странска валута за 2 п.п. од 13% на 15%, при истовремено намалување на стапката на задолжителна резерва за обврските во домашна валута од 10% на 8%. Исто така, се започна со примена на стапката на издвојување задолжителна резерва од 0% за обврските на банките кон нерезидентите - финансиски друштва, со договорна рочност над една година (за обврските кон останатите нерезиденти до две години останува примената на стапката од 13%), како и за сите обврски кон нерезидентите со договорна рочноста над две години.

52% од банките очекуваат делумно зголемување на кредитната активност, додека останатите банки не очекуваат поголеми промени.

Резултати од индивидуалните прашања од Анкетата за кредитната активност на банките за вториот квартал на 2013 година

I. Кредити на претпријатијата

1. Како се променети условите за кредитирање на Вашата банка, од аспект на одобрувањето кредити на претпријатијата во изминатите три месеци?

	Вкупно		Кредити на малите и средните претпријатија		Кредити на големите претпријатија		Краткорочни кредити		Долгорочни кредити	
	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2
Значително се заострени	2.5	2.6	2.5	2.6	2.5		2.5		2.5	2.6
Делумно се заострени	46.6	43.1	46.6	43.1	46.6	45.7	38.3	45.7	46.6	43.1
Во основа останаа непроменети	51.1	52.3	44.8	52.3	51.1	52.3	59.4	52.3	51.1	52.3
Делумно се олеснети		2	6.3	2		2		2		2
Значително се олеснети										
Неприменливо										
Вкупно	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Нето-процент	49.1	43.7	42.8	43.7	49.1	43.7	40.8	43.7	49.1	43.7
Број на банки коишто одговориле	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително се заострени“ и „делумно се заострени“, и збирот на процентите „делумно се олеснети“ и „значително се олеснети“.

2. Како влијаеја долунаведените фактори врз условите за кредитирање на Вашата банка, од аспект на одобрувањето кредити на претпријатијата во изминатите три месеци (се однесува на одговорот на прашањето 1 во колоната „вкупно“)? Ве молиме оценете го придонесот за заострувањето или олеснувањето на кредитните стандарди користејќи ја следнава скала:

-- = значително придонесуваат за заострени услови за кредитирање

- = делумно придонесуваат за заострени услови за кредитирање

0 = придонесуваат за непроменетост на условите за кредитирање

+ = делумно придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање

++ = значително придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање

НП = неприменливо

	--	-	0	+	++	НП	Нето-процент	
							Кв.1 2013	Кв.2
А) Трошоци на финансиските средства и ограничувања на билансот на состојба								
-Трошоци поврзани со капиталната позиција на Вашата банка		2.4	95.0		2.6		0.1	-0.2
-Пристап на банката до пазарно финансирање (на пример, на пазарот на пари)			98.0	2.0			-4.4	-2.0
-Ликвидносната позиција на Вашата банка			96.6	3.4			-9.9	-3.4
Б) Притисок од конкуренција								
-Конкуренција од другите банки		2.6	84.4	11.0	2.0		-17.4	-10.4
-Конкуренција од небанкарски сектор		2.6	88.7	8.7			-2.4	-6.1
-Конкуренција од пазарното финансирање		2.6	95.4	2.0			-4.9	0.6
В) Согледување за ризикот								
-Очекувања за вкупната економска активност	34.4	5.2	57.8	2.6			63	37
- Очекувања за перспективата на гранката на која припаѓа претпријатието и на перспективата на поединечните фирми		39.6	54.4	6.0			65.3	33.6
-Ризик од неизвршување на обезбедувањето	36.4	6.6	54.4	2.6			47.7	40.4
Г) Останати фактори, Ве молиме наведете ги								

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „--“ (значително придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и „-“ (делумно придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и збирот на „+“ (делумно придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање) и „++“ (значително придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање).

3. Ве молиме оценете ја важноста на одделните фактори при процената на кредитната способност на претпријатијата.

-- = потполно неважни

- = делумно важни

0 = важни

+ = многу важни

++ = исклучително важни

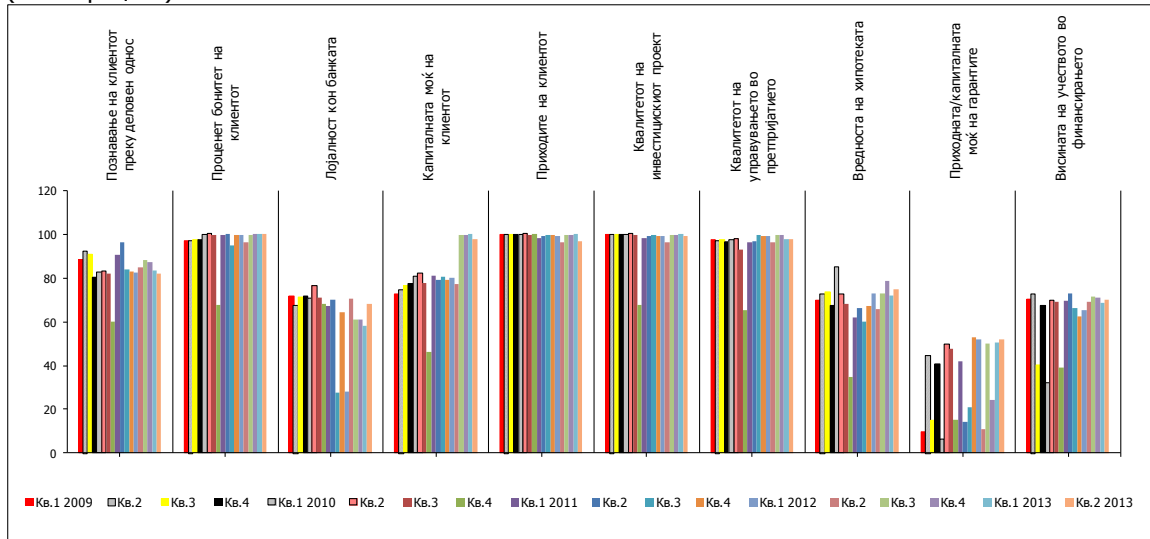
НП = неприменливо

	--	-	0	+	++	НП	Нето-процент	
							Кв.1 2013	Кв.2
Познавање на клиентот преку деловен однос			15.7	47.7	34.2	2.4	83.7	81.9
Проценет бонитет на клиентот				22.2	77.8		100	100
Лојалност кон банката			29.6	68.0		2.4	58.0	68.0
Капиталната моќ на клиентот				48.5	49.1	2.4	100	97.6
Приходите на клиентот			0.6	23.0	74.0	2.4	100	97.0
Квалитетот на инвестицискиот проект			0.6	42.5	56.9		100	99.4
Квалитетот на управувањето во претпријатието			2.0	25.9	72.1		97.7	98.0
Вредноста на хипотеката			25.2	69.8	5.0		72.1	74.8
Приходната/капиталната моќ на гарантите		6.8	34.2	49.7	9.3		50.6	52.2
Висината на учеството во финансирањето			27.5	70.1		2.4	68.7	70.1
Останати фактори, Ве молиме наведете ги								

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „++“(исклучително важни) и „+“(многу важни) и збирот на „-“(делумно важни) и „--“(потполно неважни).

Графикон 15

Важност на одделните фактори при процената на кредитната способност на претпријатијата (нето-процент)

4. Како се променети условите на Вашата банка, од аспект на одобрувањето кредити на претпријатијата во изминатите три месеци? Ве молиме оценете го секој фактор користејќи ја скалата:

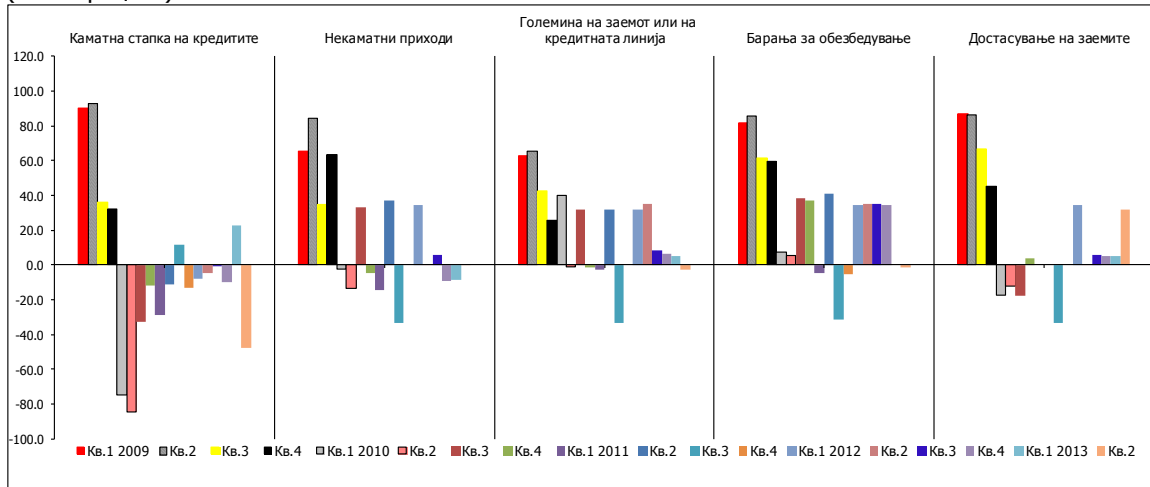
-- = значително се заострени
 - = делумно се заострени
 0 = во основа останаа непроменети
 + = делумно се олеснети
 ++ = значително се олеснети
 НП = неприменливо

	--	-	0	+	++	НП	Нето-процент	
							Кв.1 2013	Кв.2
А) Каматна стапка на кредитите			52.3	45.7	2.0		22.9	-47.7
Б) Останати услови и рокови			66.6					
-Некаматни приходи		2.6	95.0	2.4			-8.5	0.2
-Големина на заемот или на кредитната линија			97.6	2.4			5.3	-2.4
-Барања за обезбедување			98.6	1.4			0.0	-1.4
-Достасување на заеми		34.4	63.2	2.4			5.3	32.0
В) Останати фактори, Ве молиме наведете ги								

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „--“ (значително се заострени) и „-“(делумно се заострени) и збирот на „+“ (делумно се олеснети) и „++“ (значително се олеснети).

Графикон 16

Промена на условите за кредитирање на банките, од аспект на одобрувањето кредити на претпријатијата (нето-процент)

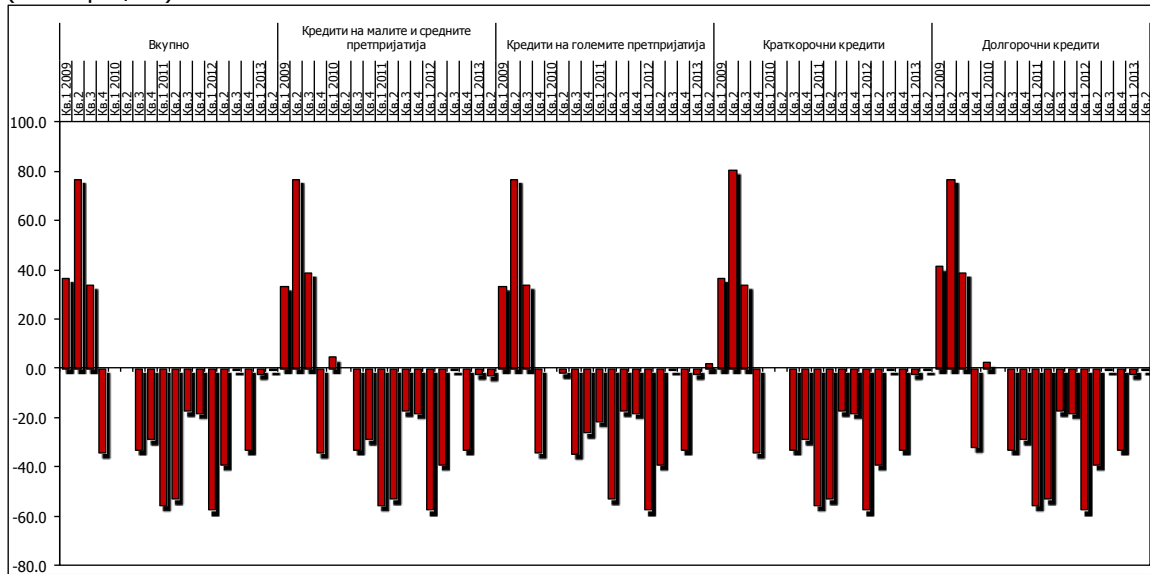
5. Какво влијание имаа промените во монетарната политика врз Вашата каматна политика (камати на новоодобрени кредити на претпријатијата) во последните три месеци?

	Вкупно		Кредити на малите и средните претпријатија		Кредити на големите претпријатија		Краткорочни кредити		Долгорочни кредити	
	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2
Значително влијаеја						2.4				
Делумно влијаеја	2.5	4.6	2.5	2.2	2.5	15.7	2.5	13.3	2.5	13.3
Незначително влијаеја	95.3	94.8	95.3	94.8	95.3	81.3	95.3	86.1	95.3	86.1
Не влијаеја	2.4	0.6	2.4	3	2.4	0.6	2.4	0.6	2.4	0.6
Неприменливо										
Вкупно	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Нето-процент	-2.4	-0.6	-2.4	-3.0	-2.4	1.8	-2.4	-0.6	-2.4	-0.6
Број на банки коишто одговориле	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12

Нето-процентот претставува разлика помеѓу процентите „значително влијаеја“ и „не влијаеја“.

Графикон 17

Влијание на промените во монетарната политика врз каматната политика (камати на новоодобрени кредити на претпријатијата) на банките (нето-процент)

6. Како се промени побарувачката на кредити од страна на претпријатијата во последните три месеци, исклучувајќи ги вообичаените сезонски промени?

	Вкупно		Кредити на малите и средните претпријатија		Кредити на големите претпријатија		Краткорочни кредити		Долгорочни кредити	
	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2
Значително е намалена										
Делумно е намалена	21.6		21.6		21.6		21.6		21.6	
Во основа остана непроменета	38.5	58.3	32.2	60.7	43.1	60.6	40.7	60.6	38.5	55.7
Делумно е зголемена	4.7	7.3	13.4	39.3	2.5	5	2.5	37.0	7.1	9.9
Значително е зголемена	33	34.4	33.0		33	34.4	35.4	2.4	33	34.4
Неприменливо	2.4									
Вкупно	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Нето-процент	16.1	41.7	24.8	39.3	13.9	39.4	16.3	39.4	18.5	44.3
Број на банки коишто одговориле	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително е зголемена“ и „делумно е зголемена“ и збирот на процентите „делумно е намалена“ и „значително е намалена“.

7. Како влијаеја наведените фактори врз побарувачката на кредити од страна на претпријатијата (се однесува на одговорот на прашањето 6 во колоната „вкупно“)?

Ве молиме оценете го секој фактор употребувајќи ја скалата:

-- = значително придонесува за намалување на побарувачката

- = делумно придонесува за намалување на побарувачката

0 = придонесува за непроменетост на побарувачката

+ = делумно придонесува за зголемување на побарувачката

++ = значително придонесува за повисока побарувачка

НП = неприменливо

	--	-	o	+	++	НП	Нето-процент	
							Кв.1 2013	Кв.2
А) Потребности од финансирање								
- Инвестиции во основни средства		5.2	90.5	4.3			-1.1	-0.9
-Инвестиции во залихи и обртен капитал			47.0	51.0	2.0		59.0	53.0
-Преструктурирање на долгот			44.8	55.2			53.5	55.2
Б) Употреба на алтернативно финансирање								
-Интерно финансирање		1.4	95.6	0.6	2.4		-1.2	1.6
-Заеми од останати банки		5.2	58.4	36.4			28.2	31.2
-Издавање сопствени хартии од вредност			71.1			28.9	0.0	0.0
Ве молиме наведете ги								
В) Останати фактори,								

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „++“ (значително придонесува за повисока побарувачка) и „+“ (делумно придонесува за повисока побарувачка) и збирот на „-“ (делумно придонесува за намалување на побарувачката) и „--“ (значително придонесува за намалување на побарувачката).

8. Ве молиме назначете каква промена очекувате кај условите за кредитирање на Вашата банка во следните три месеци, од аспект на одобрувањето кредити на претпријатијата.

	Вкупно		Кредити на малите и средните претпријатија		Кредити на големите претпријатија		Краткорочни кредити		Долгорочни кредити	
	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2
Значително ќе се заострат		2.6								2.6
Делумно ќе се заострат	41.3	36.8	41.3	39.4	41.3	37.6	41.3	39.4	41.3	34.4
Во основа ќе останат непроменети	56.7	49.5	50.4	49.5	56.7	58.1	56.7	49.5	56.7	58.7
Делумно ќе се олеснат	2.2	11.1	8.5	11.1	2.2	4.3	2.2	11.1	2.2	4.3
Значително ќе се олеснат										
Неприменливо										
Вкупно	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Нето-процент	39.1	28.3	32.8	28.3	39.1	33.3	39.1	28.3	39.1	32.7
Број на банки коишто одговориле	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително ќе се заострат“ и „делумно ќе се заострат“, и збирот на процентите „делумно ќе се олеснат“ и „значително ќе се олеснат“.

9. Ве молиме назначете каква промена очекувате кај побарувачката на кредити од страна на претпријатијата во следните три месеци (исклучувајќи ги вообичаените сезонски промени).

	Вкупно		Кредити на малите и средните претпријатија		Кредити на големите претпријатија		Краткорочни кредити		Долгорочни кредити	
	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2
Значително ќе се намали										
Делумно ќе се намали										
Во основа ќе остане непроменета	27.9	33.3	13.3	33.3	19.6	33.3	27.9	33.3	19.6	33.3
Делумно ќе се зголеми	72.3	29.9	86.9	29.9	80.6	29.9	69.9	29.9	80.6	29.9
Значително ќе се зголеми		36.8		36.8		36.8	2.4	36.8		36.8
Неприменливо										
Вкупно	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Нето-процент	72.3	66.7	86.9	66.7	80.6	66.7	72.3	66.7	80.6	66.7
Број на банки коишто одговориле	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително ќе се зголеми“ и „делумно ќе се зголеми“ и збирот на процентите „делумно ќе се намали“ и „значително ќе се намали“.

Кредити на населението

10. Како се променети условите за кредитирање на Вашата банка од аспект на одобрувањето кредити на населението во изминатите три месеци?

	Вкупно		Станбени кредити		Потрошувачки кредити		Останати кредити	
	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2
Значително се заострени								
Делумно се заострени	0.9	1.0	0.9	1.0	0.9	1	0.9	1
Во основа останаа непроменети	87.8	59.7	86.2	68.2	84.1	50.5	92.4	64.2
Делумно се олеснети	11.3	33.8	12.9	22.1	15.0	39.8	6.7	34.7
Значително се олеснети		5.4		8.6		8.6		
Неприменливо								
Вкупно	100	100	100	100	100	100	100	100
Нето-процент	-10.4	-38.2	-12.0	-29.7	-14.1	-47.4	-5.8	-33.7
Број на банки коишто одговорите	12	12	12	12	12	12	12	12

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително се заострени“ и „делумно се заострени“, и збирот на процентите „делумно се олеснети“ и „значително се олеснети“.

11. Како влијаеја долунаведените фактори врз условите за кредитирање на Вашата банка во поглед на одобрувањето станбени кредити на населението во изминатите три месеци (се однесува на одговорот на прашањето 10)? Ве молиме оценете го придонесот на наведените фактори за заострувањето или олеснувањето на условите за кредитирање користејќи ја следнава скала:

--= значително придонесуваат за заострени услови за кредитирање
 - = делумно придонесуваат за заострени услови за кредитирање
 0 = придонесуваат за непроменетост на условите за кредитирање
 + = делумно придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање
 ++ = значително придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање
 НП = неприменливо

	--	-	0	+	++	НП	Нето-процент	
							Кв.1 2013	Кв.2
А) Трошоци на финансиските средства и ограничувања на билансот на состојба			98.9	1.0			0.0	-1.0
Б) Притисок од конкуренција			64.2	0.0	7.0			
-Конкуренција од други банки			69.2	23.7	7.0		-9.2	-30.7
В) Согледувања за ризикот		0.5	62.7	7.0	1.0			
-Очекувања за вкупната економска активност		0.5	98.4		1.0		14.7	-0.5
-Ризик од неизвршување на обезбедувањето		22.6	76.3		1.0		33.1	21.6
-Кредитна способност на потрошувачите		1.6	96.8	0.5	1.0		12.4	0.1
Г) Останати фактори, Ве молиме наведете ги								

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „--“ (значително придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и „-“(делумно придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и збирот на „+“ (делумно придонесуваат за олеснување на условите) и „++“ (значително придонесуваат за олеснување на условите).

12. Ве молиме оценете ја важноста на одделните фактори при процената на кредитната способност на населението.

-- = потполно неважни

- = делумно важни

0 = важни

+ = многу важни

++ = исклучително важни

НП = неприменливо

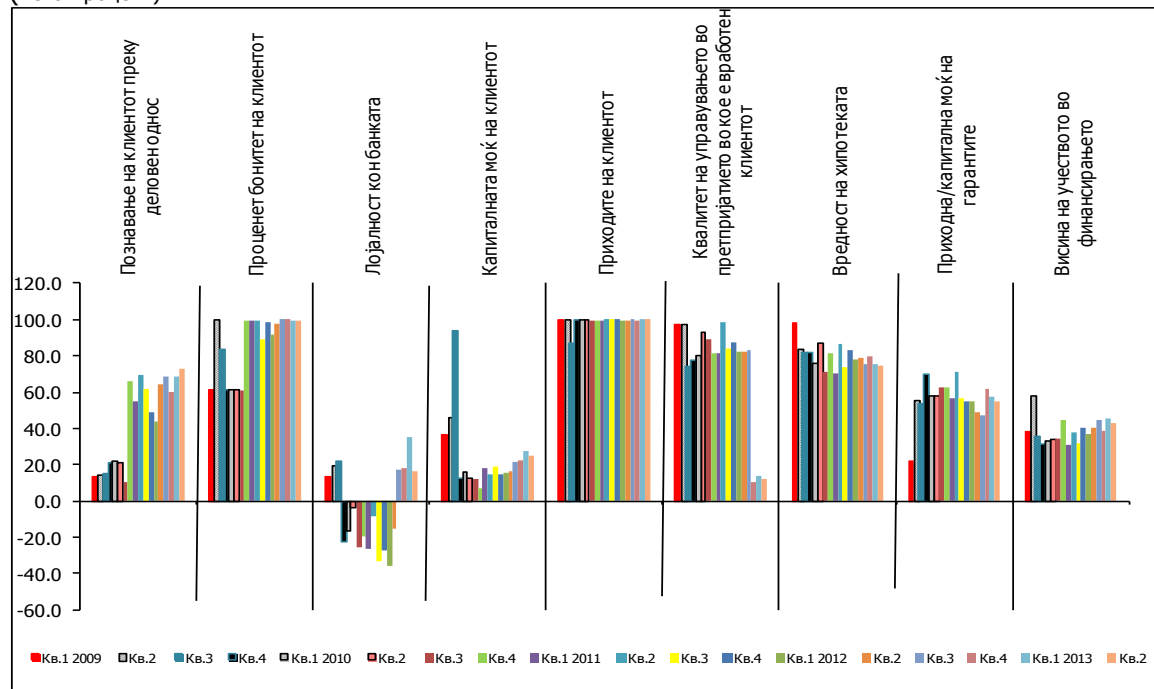
	--	-	0	+	++	НП	Нето-процент	
							Кв.1 2013	Кв.2
Познавање на клиентот преку деловен однос			26.7	67.4	5.8		68.4	73.2
Проценет бонитет на клиентот			0.5	29.1	70.3		100	99.4
Лојалност кон банката		3.0	77.5	14.4	5.0		35.4	16.4
Капиталната моќ на клиентот		37.4		43.5	19.0		27.2	25.1
Приходите на клиентот				26.7	73.2		100	100
Квалитет на управувањето во претпријатието во кое е вработен клиентот		37.4	13.4	49.1			13.7	11.7
Вредност на хипотеката			25.3	22.9	51.7		75.6	74.6
Приходна/капитална моќ на гарантите			44.7	16.8	38.4		57.3	55.2
Висина на учеството во финансирањето		11.0	35.3	52.6	1.0		45.3	42.6
Останати фактори, Ве молиме наведете ги								

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „++“ (исклучително важни) и „+“ (многу важни) и збирот на „-“ (делумно важни) и „--“ (потполно неважни).

Графикон 18

Важност на одделните фактори при процената на кредитната способност на населението

(нето-процент)

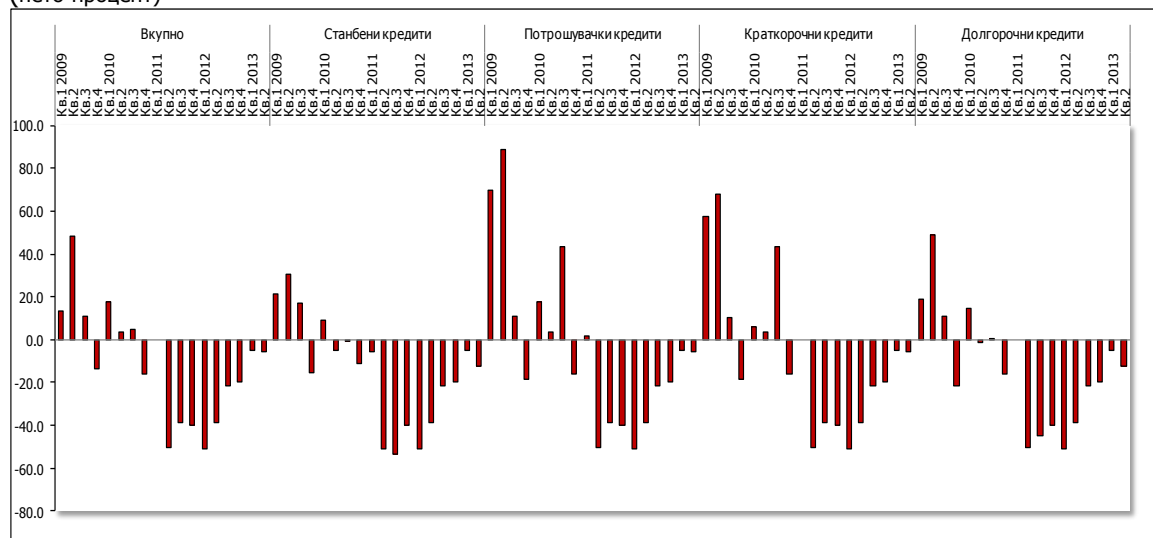
13. Какво влијание имаа промените во монетарната политика врз Вашата каматна политика (камати на новоодобрени кредити на населението) во последните три месеци?

	Вкупно		Станбени кредити		Потрошувачки кредити		Краткорочни кредити		Долгорочни кредити	
	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2
Значително влијаеја										
Делумно влијаеја	11.3	26	11.3	2.9	17.5	26	24.2	26	11.3	12.3
Незначително влијаеја	83.4	68.4	83.4	84.5	77.2	68.4	70.5	68.4	83.4	75.1
Не влијаеја	5.3	5.5	5.3	12.5	5.3	5.5	5.3	5.5	5.3	12.5
Неприменливо										
Вкупно	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Нето-процент	-5.3	-5.5	-5.3	-12.5	-5.3	-5.5	-5.3	-5.5	-5.3	-12.5
Број на банки коишто одговориле	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12

Нето-процентот претставува разлика помеѓу процентите „значително влијаеја“ и „не влијаеја“.

Графикон 19

Влијание на промените во монетарната политика врз каматната политика (камати на новоодобрени кредити на населението) на банките (нето-процент)

14. Како се променети условите на Вашата банка, од аспект на одобрувањето станбени кредити на населението, во изминатите три месеци? Ве молиме оценете го секој фактор користејќи ја скалата:

-- = значително се заострени

- = делумно се заострени

0 = во основа останаа непроменети

+ = делумно се олеснети

++ = значително се олеснети

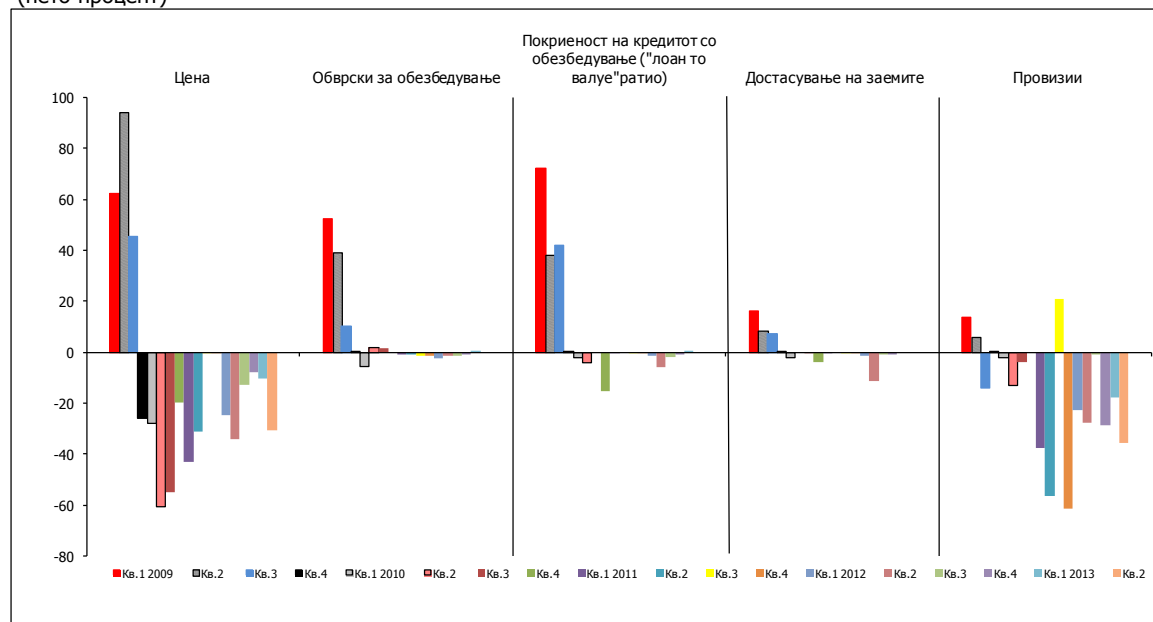
НП = неприменливо

	--	-	0	+	++	НП	Нето-процент	
							Кв.1 2013	Кв.2
А) Цена			69.2	23.7	7.0		-10.4	-30.7
Б) Останати услови			64.2					
-Обврски за обезбедување			99.9				0.5	0.0
-Покриеност на кредитот со обезбедување ("loan to value" ratio)			99.9				0.5	0.0
-Достасување на заеми			100				0.0	0.0
-Провизии			64.2	35.7			-17.7	-35.7
В) Останати фактори, Ве молиме наведете ги								

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на "--" (значително се заострени) и "-" (делумно се заострени) и збирот на "+" (делумно се олеснети) и "++" (значително се олеснети).

Графикон 20

Промена на условите на банките, од аспект на одобрувањето станбени кредити на населението
(нето-процент)

15. Како влијаеја долунаведените фактори врз условите за кредитирање на Вашата банка во изминатите три месеци од аспект на одобрувањето потрошувачки кредити и останати кредити на населението (се однесува на одговорот на прашањето 10)? Ве молиме оценете го придонесот на наведените фактори за заострувањето или олеснувањето на условите за кредитирање користејќи ја следнава скала:

-- = значително придонесуваат за заострени услови за кредитирање

- = делумно придонесуваат за заострени услови за кредитирање

0 = во основа придонесуваат за непроменетост на условите за кредитирање

+ = делумно придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање

++ = значително придонесуваат за олеснување на условите за кредитирање

НП = неприменливо

	--	-	o	+	++	НП	Нето-процент	
							Кв.1 2013	Кв.2
А) Трошоци на финансиските средства и ограничувања на билансот на состојба			98.9		1.0		3.9	-1.0
Б) Притисок од конкуренција			46.5	17.7				
-Конкуренција од другите банки			46.5	46.4	7.0		-56.3	-53.4
В) Согледувања за ризикот		0.5	62.7	7.0	1.0			
-Очекувања за вкупната економска активност		0.5	98.4		1.0		14.7	-0.5
-Ризик од неизвршување на обезбедувањето		22.6	76.3		1.0		37.0	21.6
- Кредитна способност на потрошувачите		2.1	96.8		1.0		16.8	1.1
Г) Останати фактори, Ве молиме наведете ги								

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „--“ (значително придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и „-“ (делумно придонесуваат за заострени услови за кредитирање) и збирот на „+“ (делумно придонесуваат за олеснување на условите) и „++“ (значително придонесуваат за олеснување на условите).

16. Како се променети условите на Вашата банка за одобрување потрошувачки кредити и останати кредити на населението во изминатите три месеци? Ве молиме оценете го секој фактор користејќи ја скалата:

-- = значително се заострени

- = делумно се заострени

0 = во основа останаа непроменети

+ = делумно се олеснети

++ = значително се олеснети

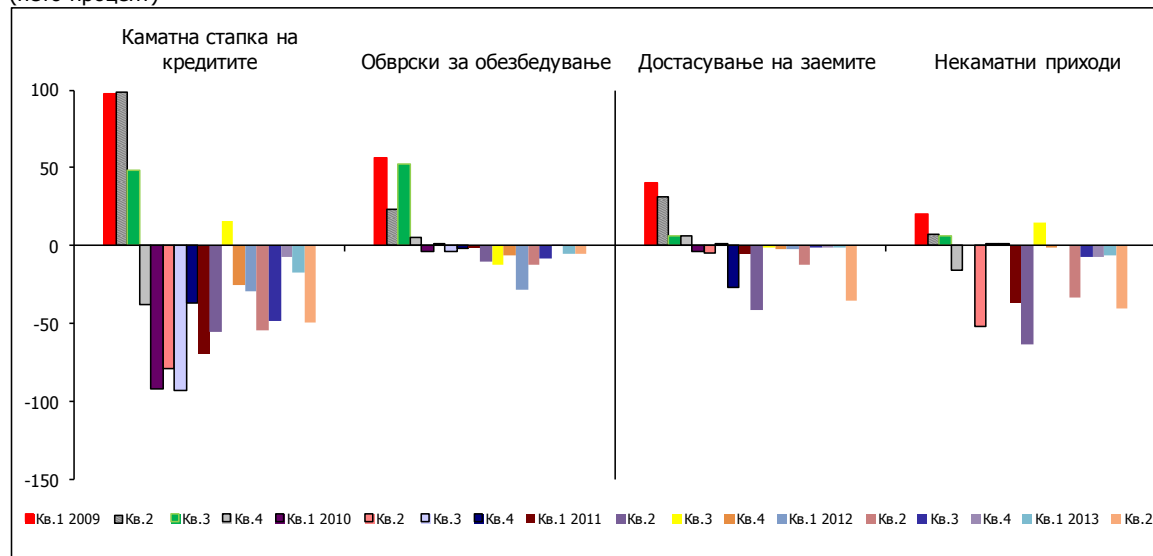
НП = неприменливо

	--	-	o	+	++	НП	Нето-процент	
							Кв.1 2013	Кв.2
А) Каматна стапка на кредитите			51.0	41.9	7.0		-17.1	-48.9
Б) Останати услови			52.4	11.8				
-Обврски за обезбедување		1.6	91.3	7.0			-5.6	-5.4
-Достасување на заемите			65.2	34.7			-0.5	-34.7
-Некаматни приходи			59.8	40.1			-6.3	-40.1
В) Останати фактори, Ве молиме наведете ги								

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „--“ (значително се заострени) и „-“ (делумно се заострени) и збирот на „+“ (делумно се олеснети) и „++“ (значително се олеснети).

Графикон 21

Промена на условите на банките, од аспект на одобрувањето потрошувачки кредити и останати кредити на населението (нето-процент)

17. Како се промени побарувачката на кредити од страна на населението во последните три месеци, исклучувајќи ги вообичаените сезонски промени?

	Вкупно		Станбени кредити		Потрошувачки кредити		Останати кредити	
	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2
Значително е намалена								
Делумно е намалена	25.3		25.7		25.2		25.2	
Во основа остана непроменета	65.9	51.9	63	68.2	61.9	19.5	71.8	76.5
Делумно е зголемена	8.7	47.7	11.3	31.7	12.9	80.1	3	23.1
Значително е зголемена		0.2				0.3		0.3
Неприменливо								
Вкупно	100	100	100	100	100	100	100	100
Нето-процент	-16.6	48.0	-14.4	31.7	-12.3	80.4	-22.2	23.4
Број на банки коишто одговориле	12	12	12	12	12	12	12	12

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително е зголемена“ и „делумно е зголемена“ и збирот на процентите „делумно е намалена“ и „значително е намалена“.

18. Како влијаеја долунаведените фактори врз побарувачката на станбени кредити од страна на населението во изминатите три месеци (се однесува на прашањето 17)? Ве молиме оценете го секој фактор посебно употребувајќи ја скалата:

-- = значително придонесува за намалување на побарувачката
 - = делумно придонесува за намалување на побарувачката
 0 = придонесува за непроменетост на побарувачката
 += делумно придонесува за зголемување на побарувачката
 ++ = значително придонесува за зголемување на побарувачката
 НП = неприменливо

		--	-	0	+	++	НП	Нето-процент	
								Кв.1 2013	Кв.2
А) Потребности за финансирање				60.2				3.7	0.0
- Перспективи на пазарот за станбена изградба	3.0			87.3	8.6	1.0		5.1	6.6
-Доверба на потрошувачите				65.5	34.4			32.2	34.4
-Трошоци на потрошувачите коишто не се поврзани за домувањето		3.0		95.6	1.3			-12.9	-1.7
Б) Употреба на алтернативно финансирање				62.9	0.3				
-Заштеди на населението				98.6	1.3			0.5	1.3
-Кредити од останатите банки			25.1	74.5	0.3			-33.3	-24.8
- Останати извори на финансирање				99.9				0.5	0.0
В) Останати фактори, Ве молиме наведете ги									

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „++“ (значително придонесува за повисока побарувачка) и „+“ (делумно придонесува за повисока побарувачка) и збирот на „-“ (делумно придонесува за намалување на побарувачката) и „--“ (значително придонесува за намалување на побарувачката).

19. Како влијаеја наведените фактори врз побарувачката на потрошувачки и останати кредити од страна на населението во изминатите три месеци (се однесува на одговорот на прашањето 17)? Ве молиме оценете го секој фактор посебно употребувајќи ја скалата:

--= значително придонесува за намалување на побарувачката

- = делумно придонесува за намалување на побарувачката

0= придонесува за непроменетост на побарувачката

+ = делумно придонесува за зголемување на побарувачката

++ = значително придонесува за зголемување на побарувачката

НП = неприменливо

	--	-	0	+	++	НП	Нето-процент	
							Кв.1 2013	Кв.2
А) Потребности за финансирање			14.0	48.7	1.0		10.4	49.7
- Трошење за трајни добра како што се: автомобили, мебел и сл.		3.0	47.2	49.7			8.8	46.7
-Доверба на потрошувачите			28.1	71.8			32.2	71.8
Б) Употреба на алтернативи за финансирање			25.0	37.7			0.0	37.7
-Заштеди на населението			62.2	37.7			0.0	37.7
-Кредити од останати банки		3.0	59.2	37.7			-12.5	34.7
-Останати извори на финансирање			62.2	37.7			0.0	37.7
В) Останати фактори, Ве молиме наведете ги								

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на „++“ (значително придонесува за повисока побарувачка) и „+“ (делумно придонесува за повисока побарувачка) и збирот на „-“ (делумно придонесува за намалување на побарувачката) и „--“ (значително придонесуваат за намалување на побарувачката).

20. Ве молиме назначете каква промена очекувате кај условите за кредитирање на Вашата банка, од аспект на одобрувањето кредити на населението во следните три месеци.

	Вкупно		Станбени кредити		Потрошувачки кредити		Останати кредити	
	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2
Значително ќе се заострат								
Делумно ќе се заострат	0.9		0.9		0.9		0.9	
Во основа ќе останат непроменети	11.7	47.8	9.7	44.9	7.3	48.7	17.4	48.7
Делумно ќе се олеснат	87.0	50.8	87.8	55	91.8	49.6	81.7	49.6
Значително ќе се олеснат	0.4	1.2	1.6			1.6		1.6
Неприменливо								
Вкупно	100	100	100	100	100	100	100	100
Нето-процент	-86.5	-52.1	-88.5	-55.0	-90.9	-51.2	-80.8	-51.2
Број на банки коишто одговорите	12	12	12	12	12	12	12	12

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително ќе се заострат“ и „делумно ќе се заострат“, и збирот на процентите „делумно ќе се олеснат“ и „значително ќе се олеснат“.

21. Ве молиме назначете каква промена очекувате кај побарувачката на кредити од страна на населението во следните три месеци (исклучувајќи ги вообичаените сезонски промени).

	Вкупно		Станбени кредити		Потрошувачки кредити		Останати кредити	
	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2	Кв.1 2013	Кв.2
Значително ќе се намали								
Делумно ќе се намали	0.1	0.1	0.5	0.5				
Во основа ќе остане непроменета	17.3	47.0	17.9	48.1	12.1	41.4	22.2	52.4
Делумно ќе се зголеми	82.6	50.6	81.6	49.7	87.9	56.1	77.8	45.4
Значително ќе се зголеми		2.1		1.6		2.4		2.1
Неприменливо								
Вкупно	100	100	100	100	100	100	100	100
Нето-процент	82.5	52.6	81.1	50.8	87.9	58.5	77.8	47.5
Број на банки коишто одговорите	12	12	12	12	12	12	12	12

Карактеристики на процесот на кредитирање во Вашата банка

Во следниве две табели се прикажани одговорите на банките на одделни конкретни прашања поврзани со процесот на одобрување кредити.

Кредитирање на претпријатијата*

Фактор/услов	1	2	3	4	5	0	
Број на години за кои се бараат финансиски извештаи	6.80	47.90	79.70	34.40			1) помалку од две; 2) две; 3) повеќе од две; 4) останато.
Фреквентност на посети на клиентите и на потенцијалните клиенти		35.80	64.20				1) никогаш; 2) понекогаш; 3) редовно; 4) останато.
Најчеста намена на одобрените кредити	52.20	91.30	52.30	34.40			1) основни средства; 2) обртни средства; 3) ликвидност; 4) останато.
Најчест сооднос на хипотеката и износот на кредитот	69.70	31.70		34.40			1) помалку од два; 2) два; 3) повеќе од два; 4) останато.
Достапност на кредитите без залог	13.40	43.50		43.10			1) да; 2) не; 3) само рамковните; 4) останато.
Минимален број на гаранتي	36.00	2.60				45.00	
Сооднос на приходите на гарантот и месечната отплата	5.20	14.30		64.10			1) помалку од една третина; 2) една третина; 3) повеќе од една третина; 4) останато.
Задолжителен ексклузивен однос со банката при долгорочно кредитирање	53.80	3.70	76.90	34.40			1) да; 2) не; 3) за некои намени; 4) останато.
Кој ги одобрува кредитите до 100.000 евра?		40.50		59.50			1) Управниот одбор; 2) Кредитниот одбор; 3) Управниот и Кредитниот одбор; 4) останато
Кој ги одобрува кредитите од 100.000 евра до 500.000 евра?	34.40	31.10	8.80	11.30			1) Управниот одбор; 2) Кредитниот одбор; 3) Управниот и Кредитниот одбор; 4) останато
Кој ги одобрува кредитите над 500.000 евра?	9.20	57.90	5.20	62.10			1) Управниот одбор; 2) Кредитниот одбор; 3) Управниот и Кредитниот одбор; 4) останато
Вообичаено времетраење на постапката на одобрување кредит	4.40	79.20	16.40				1) помалку од една седмица; 2) од една до две седмици; 3) повеќе од две седмици; 4) останато.
Колкав е просечниот период за реализација на хипотеките?	5.00	21.80	73.20				1) помалку од шест месеци; 2) од шест до дванаесет месеци; 3) од една до две години; 4) повеќе од две години; 5)

Кредитирање на населението*

Фактор/услов	1	2	3	4	5	0	
Дали бројот на месеци на постојано вработување на барателот на кредит е релевантен при одобрувањето на кредит?		100					1-не, 2-да,
Колку месеци вообичаено треба да биде вработен барателот на кредит во постојан работен однос?	51.6	48.3					1-до шест месеци, 2-од шест до дванаесет месеци, 3-од 1 година до две години, 4-над две години
Најчест сооднос на хипотеката и износот на кредитот	67.7	32.2		11.0			1- помалку од два, 2-два, 3- повеќе од два, 4-останато
Достапност на кредитите без залог	86.0	13.9		11.0			1-да, 2-не, 3-само рамковните кредити, 4- останато
Минимален број на жиранти	24.1					86.8	
Сооднос на приходите на жирантот и месечната отплата*	11.0	47.5	52.4				1-помалку од една третина, 2-една третина, 3-повеќе од една третина, 4- останато
Автоматизирано одобрување кредити на населението	12.8	87.1					1-да, 2-не, 3-останато
Задолжителен ексклузивен однос со банката при долгорочно кредитирање	12.5	82.8	15.6				1-да, 2-не, 3-за некои намени, 4-останато
Кој ги одобрува кредитите во вредност поголема од 20.000 евра?		54.8		45.1			1-управниот одбор, 2- кредитниот одбор, 3- управниот и кредитниот одбор, 4-останато
Вообичаено времетраење на постапката на одобрување кредит	25.3	63.5	22.1				1-помалку од една седмица, 2-една до две седмици, 3- повеќе од две седмици, 4- останато
Колку изнесува просечното времетраење на реализација на хипотекиите?	6.5	75.4	18.0				1-помалку од шест месеци, 2-од шест до дванаесет месеци, 3-една до две години, 4-повеќе од две години, 5-останато

* Некои банки одговориле со повеќе од еден одговор, а некои не одговориле на прашањата.

Дополнителни прашања на Анкетата за кредитна активност

1. Како ги оценувате влијанијата од досегашните преземени нестандартни мерки на НБРМ (на пр.: промените во оперативната рамка во 2012, промените во задолжителната резерва од почетокот на 2013 година) врз кредитната активност на Вашата банка?

	Вкупни кредити на претпријатија	Вкупни кредити на население
Значително е намалена		
Делумно е намалена		
Во основа остана непроменета	89.3	91.6
Делумно е зголемена	10.7	8.3
Значително е зголемена		
Неприменливо		
Вкупно	100	100
Нето-процент	10.7	8.3
Број на банки коишто одговориле	12	12

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително е зголемена“ и „делумно е зголемена“ и збирот на процентите „делумно е намалена“ и „значително е намалена“.

2. Кои се Вашите очекувања за влијанијата од досегашните преземени нестандартни мерки на НБРМ и од новите мерки на НБРМ⁴ (донесени во јули 2013 година) врз кредитната активност на Вашата банка во следниот период?

	Вкупни кредити на претпријатија	Вкупни кредити на население
Значително ќе се намали		
Делумно ќе се намали		
Во основа ќе остане непроменета	66.6	47.6
Делумно ќе се зголеми	33.4	52.3
Значително ќе се зголеми		
Неприменливо		
Вкупно	100	100
Нето-процент	33.4	52.3
Број на банки коишто одговориле	12	12

Нето-процентот претставува разлика помеѓу збирот на процентите „значително е зголемена“ и „делумно е зголемена“ и збирот на процентите „делумно е намалена“ и „значително е намалена“.

⁴ На 4.7.2013 година беше извршено зголемување на стапката на задолжителна резерва за обврски во странска валута за 2 п.п. од 13% на 15%, при истовремено намалување на стапката на задолжителна резерва за обврските во домашна валута од 10% на 8%. Исто така, се започна со примена на стапката на издвојување задолжителна резерва од 0% за обврските на банките кон нерезидентите - финансиски друштва, со договорна рочност над една година (за обврските кон останатите нерезиденти до две години останува примената на стапката од 13%), како и за сите обврски кон нерезидентите со договорна рочноста над две години.